FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

(SEDE KOSTITUZZJONALI)

IMĦALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 4 ta' Lulju 2023

Rikors Kost. Nru. 371/2022 GM

Joseph Lebrun (KI: 368258M)

vs

L-Avukat Ġenerali u

L-Avukat ta' l-Istat

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ta' Joseph Lebrun li permezz tiegħu wara li ppremetta illi :

> L-esponent kien tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Istruttorja nhar is-6 ta' Settembru, 2005 fejn kien ġie akkużat talli:

a) assoċja ruħu ma’ xi persuna jew persuni oħra f’Malta jew barra minn Malta sabiex ibiegħ jew jitraffika l-eroina f’Malta;

b) importa jew ġiegħel li tiġi importata jew għamel xi ħaġa sabiex tiġi importata l-eroina f’Malta;

c) forma jew ipprokura jew offra li jforni jew li jipprokura d-droga eroina lil persuni f’Malta; u

d) kellu fil-pussess tiegħu d-droga eroina.

Dakinhar stess tal-preżentata, fuq talba tal-prosekuzzjoni, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja, ordnat l-iffriżar tal-assi tal-esponenti ai termini tal-Artikolu 22A tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta.

Fis-sena 2009, il-pożizzjoni legali kienet li l-imputat ma seta' qatt jopponi għat-talba magħmula mill-prosekuzzjoni għal ħruġ ta' Ordni ta' Iffriżar, u l-Qorti ma kellhiex lanqas is-setgħa legali li tiċħad tali talba lilha magħmulha.

Kien biss, ħames snin wara li beda dan il-każ, li permezz tal-Artikolu 31 tal-Att IV tas-sena 2014, ġew introdotti s-sub-inċiżi (7), (8) u (9) fl-Artikolu 22A tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta.

B’hekk li issa mhux biss ingħata l-vires lil Qrati li jistgħu jiċħdu talba tal-ħruġ ta' Ordni ta' Iffriżar, iżda ngħata l-opportunita’ lill-imputat li jopponi talba għal ħruġ ta' tali Ordni.

B’dana pero’, li, l-imsemmi Att IV tas-sena 2014, ma offriex l-opportunita’ lil persuni bħar-rikorrenti odjern, sabiex f'perjodu perentorju stabbilit mill-istess Att, huwa jkun jista’ jagħmel talba skont is-sub-inċiż (9) tal-Artikolu 22A tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta, kif emendat fl-istess Att.

Sal-lum il-ġurnata, proprju sbatax-il sena wara li dawn il-proċeduri nbdew, il-proċeduri odjerni għadhom pendenti u għadu pendenti wkoll l-ordni ta’ Iffriżar hawn fuq imsemmi.

Id-dewmien f’dawn il-proċeduri kriminali kienu diga` l-mertu ta’ kawża Kostituzzjonali preċedenti u permezz ta’ sentenza datata 26 ta’ Mejju 2014 mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali Rik. Nru. 41/13 fl-ismijiet *Joseph Lebrun v. Avukat Ġenerali,* ġie deċiż illi ġie les id-dritt ta’ smigħ xieraq u l-eponent kien ingħata kumpenss fl-ammont ta’ EUR 6,000 u EUR 10 kuljum b’effett mid-data tas-sentenza sal-ġurnata li fiha, l-Avukat Ġenerali jippreżenta l-Att tal-akkuża relattiva.

L-Ordni ta' Iffriżar ipparalizza kompletament l-operat kollu tar-rikorrenti personalment bil-konsegwenza illi l-esponenti qiegħed jiġi mxekkel milli saħansitra jibni relazzjoni bankarja.

L-Ordni tal-Iffriżar, li huwa indubbjament wieħed drakonjan fl-estremità, affettwa negattivament lir-rikorrenti u dan peress illi:

i) L-kontijiet bankarji tar-rikorrenti huma kollha ffriżati;

ii) Ir-rikorrenti qiegħed jiġi mċaħħad minn relazzjoni bankarja bażika;

iii) B'riżultat ta' din l-Ordni tal-Iffriżar, ir-rikorrenti qiegħed jaffaċja problemi serji sabiex jikseb impjieg u/jew jinnegozja u għal daqstant mhux qiegħed ikollu dħul; u

iv) B'riżultat tal-Ordni de quo r-rikorrenti sab ruħu fl-impossibilità li jonora l-obbligi finanzjarji tiegħu.

Għalhekk, ir-rikorrenti jsostni illi qiegħed jiġi prekluż milli jgawdi l-proprjetà tiegħu.

L-Ordni ta' Iffriżar su riferita hija miżura altru milli sproporzjonata u dan jingħad in vista tal-fatt illi ma kinitx limitata għall-ammont li allegatament ir-rikorrenti avvantaġġa ruħu minnu bl-allegata kommissjoni tar-reat imputat lilu, iżda fuq kollox, kellu kemm kellu u għandu kemm għandu assi r-rikorrenti.

L-esponenti jikkontendi illi l-Ordni ta' Iffriżar kif applikabbli fil-każ odjern qiegħed joħloq leżjoni tad-dritt fondamentali tiegħu milli jkollu protezzjoni minn privazzjoni ta' proprjetà bla kumpens u dan kif protett bl-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u permezz tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta.

In vista tas-suespost, issir referenza għas-sentenza mogħtija mill-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali fil-5 ta' Ottubru 2018 u fl-ismijiet *George Tabone et vs. L-Avukat Generali* fejn kien intqal:
"L-Artikolu 37 iħares mhux biss kontra 'deprivazzjoni totali' tal-proprjeta' iżda kontra t-teħid ta' kull interess fi jew dritt fuq il-proprjeta'. Il-ius abutendi — il-jedd li tikkonsma jew tiddisponi mill-proprjeta' — huwa wieħed mill-fakoltajiet ewlenin tal-proprjeta'. Għalhekk, li sid jiġi mċaħħad milli jikkonsma jew jiddisponi minn ħwejġu huwa teħid ta' interess fi proprjeta', u jintlaqat mill-artikolu 372."

Illi, in oltré, il-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem stabbiliet x'tista' tkun il-bażi biex il-Qorti Kriminali tvarja ordnijiet li jċaħdu lill-persuna mit-tgawdija tal-proprjeta' tagħha temporanjament. Tabilħaqq, fis-sentenza fl-ismijiet *Paulet vs. United Kingdom* tat-13 ta' Mejju 2014, il-Qorti Ewropea sabet illi kien hemm leżjoni tal-Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni kif fuq ċitat u dan għas-segwenti raġunijiet:

i) "It is not in dispute that the confiscation order in the present case amounted to an interference with the applicant's right to peaceful enjoyment of his possessions as protected by the first sentence of Article 1 of Protocol No.l. Moreover, it is clear from Philips v. the United Kingdom, no 41087/98, 51, ECHR 2001 - Vll, that confiscation orders fall within the scope of the second para-graph of Article 1 of Protocol No. 1, which inter alia, allows the Contracting States to control the use of property to secure the payment of penalties. However, this provision must be construed in the light of the general principle set out in the first sentence of the first paragraph and there must, therefore, ex-ist a reasonable relationship of

proportionality between the means employed and the aim sought to be realised (see, among many examples, Allan Jacobsson v. Sweden (no.1), judgment of 25 October 1989, Series A no. 163, p.17, 55).”

ii) An interference with Article 1 of Protocol No.1 will be disproportionate where the property-owner concerned has had to bear "an individual and excessive burden", such that "the fair balance which should be struck between the protection of the right of property and the requirements of the general interest" is upset (see Sporrong and Loonroth v. Sweden, cited above, 73). The striking of a fair balance depends on many factors (AGOSI V. the United Kingdom, 24 October 1986, 54, Series A no. 108). Although the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 contains no explicit procedural requirements, the Court must consider whether the proceedings as a whole afforded the applicant a reasonable opportunity for putting his case to the competent authorities with a view to enabling them to establish a fair balance between the con-flicting interests at stake (AGOSI, cited above, and Jokela vs. Finland, no. 28856/ 95, 55, ECHR 2002-IV).”

Aktar riċenti, fil-kawża fl-ismijiet *Filkin v. Portugal* deċiża fit-3 ta’ Marzu, 2020 (69729/12), il-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem qalet illi filwaqt li restrizzjoni temporanja fuq l-użu ta' proprjeta’ ta' Ċittadin hija fil-kompetenza tal-Istati Membri, iridu jissussistu ċertu kundizzjonijiet bħal dik tal-interess ġenerali. Il-Qorti sabet li f'dan il-każ kien hemm leżjoni tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni peress illi:

"Since the applicant did not benefit from the procedural guarantees that would enable him to effectively challenge the measure in question and having regard to its long period of application, the Court concluded that the applicant had been subjected to a "special and outrageous charge", which overturned the fair balance that must be struck between the legitimate general interest pursued by the authorities and the applicant's right to peaceful enjoyment of his property."

Illi, riċentement, is-sentenza su riferita fl-ismijiet *Filkin v. Portugal* ġiet ampjament ċitata fis-sentenza *Keith Schembri et v. L-Avukat tal-Istat et* deċiża mill-Qorti Ċivili, Prim' Awla (Sede Kostituzzjonali) fit-23 ta' April 2021 fejn dik l-Onorabbli Qorti, hi u tesprimi ruħha fuq il-konsegwenzi negattivi li jġibu magħhom dawn it-tip ta' ordnijiet, irrimarkat is-segwenti:
"Il-Qorti Ewropea hemmhekk stqarret li sabiex jingħad li huma mħarsa d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll, l-indħil fid-dritt tat-tgawdija tal-proprjeta’ kellu jkun fl-interess pubbliku u skont dawk il-kundizzjonijiet stabbiliti mil-liġi u dawk il-prinċipji ġenerali tad-dritt internazzjonali. Tenniet li l-indħil għandu jassigura bilanċ ġust bejn l-eżiġenzi tal-interess ġenerali u n-neċessita’ li jitħarsu d-drittijiet fondamentali tal-individwu."

L-esponenti jagħmel referenza għall-kawża riċenti mogħtija mill-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem fis-7 ta' Frar 2020 fl-ismijiet *Apostolovi vs. Bulgaria* u dan stante illi f'din il-kawża kellu jiġi mistħareġġ jekk Ordni ta' Iffriżar maħruġa waqt proċeduri kriminali kinitx tikkostitwixxi leżjoni tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea. Il-Qorti sabet li f'dan il-każ kien hemm leżjoni tal-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni peress illi:

"It is not in dispute that the freezing order with respect to the first applicant's assets amounted to an interference with his possessions. It was the domestic courts' duty to satisfy themselves that the freezing of the first applicant's assets would not cause him more damage than that which inevitably flows from such measures."

Ir-rikorrenti għaldaqstant isostni illi qiegħed isofri minn leżjoni ta' diversi drittijiet fundamentali tiegħu, u ċioe'

i) Leżjoni tad-dritt tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tiegħu kif protett bl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap.319 tal-Liġijiet ta' Malta;

ii) Leżjoni tad-dritt tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea, 1-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 7 tal-Ewwel Skeda tal-Kap.319 tal-Liġijiet ta' Malta u dan peress illi l-ordni insindikabbli ta' iffriżar qed tinfliġġi fuqu piena konsegwenzjali mill-eħrex mingħajr ma huwa ħati li kkommetta reat.

Għaldaqstant qiegħda ssir din il-kawża.

Ir-rikorrenti jaf personalment b' dawn il-fatti kollha hawn fuq dikjarati.

Talab lil din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara illi r-rikorrenti sofra leżjoni tad-dritt tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tiegħu kif protett bl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

2. Tiddikjara illi r-rikorrenti sofra wkoll leżjoni tad-dritt tal-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 7 tal-Ewwel Skeda tal-Kap.319 tal-Liġijiet ta' Malta u dan peress illi l-Ordni ta' Iffriżar qiegħed jinflinġi fuqu piena konsegwenzjali mill-eħrex mingħajr ma huwa ħati li kkommetta reat;

3. Tannulla, u tirrevoka l-Odni tal-Iffriżar mertu tal-proċeduri kriminali fl-ismijiet *"Repubblika ta' Malta v. Joseph Lebrun"*;

4. Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrenti;

5. Tordna lill-intimati jew min minnhom iħallsu d-danni hekk likwidati lir-rikorrenti; u

6. Tagħti dawk il-provvedimenti kollha li hija tħoss neċessarji sabiex jiġu salvagwardati d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti, fosthom illi tillikwida kumpens li għandu jkun pagabbli lir-rikorrent minħabba l-leżjoni li sofra kif hawn fuq spjegat.

Rat ir-Risposta ta' Avukat Ġenerali u l-Avukat tal-Istat li permezz tagħha eċċepew illi :

1. Preliminarjament in kwantu dak li qiegħed jigi attakkat hija essenzjalment ordni maħruga minn Qorti u liġi, l-esponenti Avukat Ġenerali teċepixxi li ma hijiex il-leġittima kontraditriċi fl-azzjoni istitwita mir-rikorrenti u dan skont dak li jipprovdi l-Artikolu 181B tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili (Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta);

2. Preliminarjament u mingħajr preġudizzju għas-suespost, in kwantu huwa ċar mir-rikors in risposta li l-azzjoni tar-rikorrent hija biex tattakka Ordni ta' Ifriżar maħruġa mill-Qorti, l-esponenti jeċepixxu n-nuqqas ta' eżawriment tar-rimedji ordinarji quddiem il-Qorti ta' kompetenza kriminali bil-konsegwenza li ma ġewx eżawriti r-rimedji ordinarji ai termini tal-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 4 tal-Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta. Għaldaqstant, din l-Onorabbli Qorti għandha tiddeklina milli tistħarreġ ulterjorament dan l-ilment, u dan a tenur tal-proviso tal-Artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-proviso tal-Artikolu 4(2) tal-Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

3. Fil-mertu u bla ħsara għas-suespost, jiġi eċċepit li l-pretensjonijiet, l-allegazzjonijiet u t-talbiet tar-rikorrent huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għalhekk it-talbiet tar-rikorrent għandhom jiġu miċħuda fl-intier tagħhom;

4. Bla ħsara għas-suespost, l-Artikolu 22A(1) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta jipprospetta tliet rimedji. Dan l-Artikolu jipprovdi li:

'Meta persuna tiġi akkużata taħt l-artikolu 22, b'bejgħ jew bi traffikar ta' mediċina jew bi promozzjoni, kostituzzjoni, organizzazzjoni jew finanzjament ta' assoċjazzjoni taħt is-subartikolu (1)(f) ta' dak l-artikolu jew bir-reat fis-subartikolu (1Ċ) tal-istess artikolu, jew bir-reat ta' pussess ta' xi mediċinali, kontrad-dispożizzjonijiet ta' din l-Ordinanza, taħt dawk iċ-ċirkostanzi li l-qorti tkun sodisfatta li dak il-pussess ma kienx għall-użu esklussiv tal-ħati, il-qorti għandha fuq it-talba tal-prosekuzzjoni tagħmel ordni-
(...)

Iżda wkoll l-qorti tista' barra minn dan –

(a) ***<u>tawtorizza</u>*** *l-ħlas ta' djun li jkollhom jitħallsu mill-akkużat lil kredituri bona fide u li jkunu saru qabel ma jkun sar dak l-ordni; u*

(b) għal ***<u>raġuni tajba</u>*** *tawtorizza lill-akkużat biex* ***<u>jittrasferixxi</u>*** *proprjetà mobbli jew immobbli.*

(...)
(3) Il-qorti tista' f'ċirkostanzi partikolari ***<u>tibdel dak l-ordni</u>****, u d-dispożizzjonijiet tas-subartikoli ta' qabel għandhom japplikaw għal dak l-ordni kif hekk mibdul.'* (Enfażi u sottolinear miżjud mill-esponenti.)

Fi kliem sempliċi, l-Artikolu 22A tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta jikkontempla tliet rimedji separati għal ċirkostanzi differenti li jistgħu javveraw rwieħhom matul proċess kriminali: il-ħlas ta' kredituri *bona fide* li kellhom krediti mal-akkużat **qabel** il-ħruġ tal-ordni ta' ffriżar, it-trasferiment ta' mobbli u immobbli **għal raġuni tajba**, u finalment, ir-rimedju ġenerali prospettat fis-subartikolu (3).

Illi dan premess, ir-rikorrent għandu juri li utilizza dawn ir-rimedji u konkretament juri kif dawn ir-rimedji ma kienux effettivi għall-għanijiet tiegħu.

5. Bla ħsara għas-suespost, in kwantu fil-premessi qiegħda ssir referenza għall-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, l-esponenti jwieġbu li dan l-Artikolu ma japplikax u dan peress li sabiex japplika dan l-Artikolu, irid ikun hemm teħid totali mingħajr kumpens. F'każ ta' ffriżar u qbid ta' assi hemm biss kontroll ta' użu ta' proprjeta` mhux teħid. Illi anke jekk għal grazzja tal-argument, din l-Onorabbli kellha tiddeċiedi li dan l-Artikolu huwa applikabbli, xorta waħda ma hemmx ksur ta' dan l-Artikolu u dan għar-raġunijiet kollha spjegati f'din ir-risposta;

6. Bla ħsara għas-suespost, sa fejn qiegħda tiġi allegata vjolazzjoni tal-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea dwar il-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fondamentali, l-esponenti jeċepixxu illi dan l-artikolu Konvenzjonali jipprovdi li jista' jkun hemm privazzjoni jew kontroll ta' użu tad-dritt għat-tgawdija tal-possediment meta dan ikun fl-interess pubbliku. Ċertament li twaqqaf reat kriminali milli jseħħ jew ikompli jseħħ huwa fl-interess pubbliku. Skont il-proviso tal-istess artikolu, l-Istat għandu kull jedd li jgħaddi dawk il-liġijiet li jidhrulu xieraq, f'dan il-każ sabiex jipproteġi r-rikavat ta' kull reat kriminali. Din il-miżura hija għalhekk għal kollox neċessarja għaliex ir-reati li bihom ir-rikorrent huwa mixli u ċioe` dwar traffikar ta' droga u reati relatati huma reati serji. Tali miżura hija leġittima, ġustifikata u proporzjonata u taqa' taħt l-interessi tal-Istat li jżomm is-sigurta' pubblika u dan sabiex jiġi evitat jew jitwaqqaf id-diżordni jew għemil kriminali u jiġi assigurat li flus li ġejjin minn reati ma jintużawx għal benefiċċju ta' min jikkommetti l-istess reati;

7. Bla ħsara għas-suespost, l-esponenti jfakkru li r-rikorrent ġie akkużat b'reat serju ta' traffikar ta' droga u reati relatati. L-Ordni ta` iffriżar u qbid tal-assi hi miżura <u>proviżorja</u> ta` kontroll ta` proprjeta` sabiex tiżgura li proprjeta` li ġiet akkwistata b`attivita` illeċita li tkun twettqet b`detriment għall-komunita`, f`każ ta` sejbin ta` ħtija tkun tista' tiġi konfiskata. L-iffriżar tal-assi jsir fl-interess ġenerali sabiex min jagħmel il-ġid minn reat kriminali ma jieħux benefiċċju minn tali attivita` illeċita. L-Ordni ta' ffriżar u qbid tibqa' fis-seħħ sakemm ikun hemm deċiżjoni ikkunisdrata bħala *res judicata*;

8. Bla ħsara għas-suespost, u b'żieda ma' dak sueċċepit, ordni ta' ffriżar hi għodda tal-Prosekuzzjoni li sservi żewġ (2) għanijiet. <u>L-ewwel għan</u> huwa li tiżgura li fil-mument li tinħareġ, l-assi kollha tal-persuna milquta huma sekwestrati u ma jkun jista' jsir ebda trasferiment tagħhom. L-iskop ta' dan huwa manifest u ċar; kjarament hemm ħtieġa li meta persuna tiġi mixlija bit-traffikar ta' droga, hemm bżonn li tittieħed miżura kawtelatorja sabiex jiġi żgurat li r-rikavat ta' dak ir-reat ma jkunx jista' jinħeba, jitberbaq jew b'xi mod jew ieħor ma jkunx aktar jista' jiġi rintraċċat. Din il-miżura hi neċessarja, imqar biex jiġi żgurat li jekk dik il-persuna tiġi misjuba ħatja, hi ma tkunx tista' xorta waħda tgawdi l-frott tal-illegalitajiet li

tkun wettqet.

Dwar dan il-punt, referenza ssir għas-sentenza ta' ***Angelo Zahra vs. L-Avukat Ġenerali***[1] fejn intqal:

"*Illi, fil-każ preżenti, l-interess ġenerali f'Ordni ta' Iffriżar maħruġ taħt l-artikolu 22A tal-Kap 101 joħroġ mir-regola ġenerali li, fejn hemm is-suspett li twettaq reat, it-teħid ta' miżuri konservattivi maħsuba biex, safejn huwa possibbli, ma jitħalliex li ġid jew patrimonju li jkun il-frott ta' xi attività kriminali jisfaxxa fix-xejn jew jinħeba, huwa dejjem fl-interess tas-soċjetà in ġenerali. Għalhekk, Ordni bħal dan jissarraf f'miżura proċedurali kawtelatorja, temporanja u meħtieġa, sakemm jintemmu l-proċeduri kriminali li taħthom ikun ingħata dak l-Ordni. Ordni bħal dak jista' jixxiebaħ ma' mandat ta' sekwestru kawtelatorju bħalma wieħed isib fil-qafas ta' proċediment ċivili;*"

Illi <u>t-tieni għan</u> ta' ordni ta' ffriżar huwa sabiex jiġi żgurat li fl-eventwalità li tinstab ħtija, ikun jista' jiġi żgurat l-enfurzar tas-sentenza mogħtija. *Di fatti*, il-liġi stess espliċitament tipprovdi għal dan il-kunċett, magħruf aħjar bħala *value confiscation* fl-Artikolu 22(3B) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta li jipprovdi li:

'Meta r-rikavat li jkun ġej mir-reat ikun tberbaq jew għal xi raġuni oħra li tkun dak ir-rikavat ma jkunx jista' jiġi identifikat u konfiskat jew tiġi ordnata l-konfiska ta' proprjetà bħal dik li l-valur tagħha jkun jikkorrispondi għall-valur ta' dak ir-rikavat, il-qorti għandha twaħħal lill-persuna li tinsab ħatja jew lill-korp magħqud, jew lill-persuna li tinsab ħatja u lill-korp magħqud solidalment, skont il-każ, biex tħallas multa li tkun ekwivalenti għall-ammont tar-rikavat li jkun ġej mir-reat. Dik il-multa tkun tista' tinġabar bħala dejn ċivili u għal dan l-għan is-sentenza tal-qorti għandha tikkostitwixxi titolu eżekuttiv għall-finijiet u l-effetti tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.'

Għalhekk, anke kieku, għall-grazzja tal-argument biss, ir-rikorrent juri li għandu proprjetà preżentement milquta minn ordni ta' ffriżar li kienet akkwistata b'mod leġittimu, din xorta waħda tibqa' soġġetta għall-konfiska peress li tkun tista' sservi biex titħallas multa mposta f'każ ta' sejbien ta' ħtija.

9. Bla ħsara għas-suespost, in kwantu fejn ir-rikorrenti jilmenta li l-Ordni ta' ffriżar ma kinitx limitata għall-ammont li allegatament ir-rikorrent avvantaġġa ruħu minnu bl-allegata kommissjoni tar-reat imputat lilu, l-esponenti jwieġbu li l-Qrati għandhom joqgħodu lura milli jagħtu provvedimenti li jistgħu jinoltraw il-mertu tal-każ. B'żieda ma' dan, wieħed ma jistax jinsa, li hemm il-kunċett ta' *intermingling of proceeds* u għalhekk fl-istadju tal-proċess ġudizzjarju pendenti, l-iffriżar ma jistax ikun limitatat għal fi kliem ir-rikorrent '*ammont li allegatament ir-rikorrenti avvantaġġa ruħu minnu bl-allegata kommissjoni tar-reat'*. Filfatt it-tifsira tal-kliem '*rikavat mill-kriminalita'* fl-Artikolu 3 tal-Kapitolu 621 tal-Liġijiet ta' Malta huwa:

'(1) "Rikavat mill-kriminalità" tfisser kwalunkwe vantaġġ ekonomiku jew benefiċċju ieħor derivat direttament jew indirettament minn reat rilevanti, inkluża iżda mhux

[1] Angelo Zahra vs. L-Avukat Ġenerali, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali), 22 ta' Ottubru, 2019.

limitata għal kwalunkwe proprjetà jew interess fi proprjetà li ma tkunx inkisbet jew tinżamm ħlief għat-twettiq tar-reat.

(2) Ir-rikavat mill-kriminalità jista' jikkonsisti f'kull tip ta' proprjetà ta' kwalunkwe deskrizzjoni u ta' kwalunkwe natura, kemm jekk mobbli jew immobbli, korporali jew inkorporali irrispettivament minn jekk dik il-proprjetà tkunx tinsab f'Malta jew mod ieħor u irrispettivament minn min tinżamm dik il-proprjetà, u ***tinkludi kwalunkwe investiment mill-ġdid jew trasformazzjoni sussegwenti.***

(3) Ir-rikavat mill-kriminalità jfisser ir-rikavat totali ta' reat rilevanti mingħajr kreditu jew tnaqqis għal kwalunkwe spiża mġarrba biex isir ir-reat jew taxxi mħallsa jew dovuti.
(...)'

10. Dan kollu huwa rilevanti wkoll in kwantu għall-allegat ksur tal-**Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea dwar il-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fondamentali**. Huwa paċifiku li l-interferenza tal-Istat fuq l-użu tal-proprjetà tista' titqies bħala waħda permessibbli jekk:

a. Il-miżura mittieħda mill-Istat tkun saret taħt qafas legali;

b. L-iskop tal-miżura kien wieħed għal għan leġittimu;

c. Il-miżura meħuda żżomm bilanċ ġust u proporzjonat bejn l-għan soċjali u l-ħtieġa li jiġu rispettati d-drittijiet fundamentali tas-sidien.

11. Bla ħsara għas-suespost, fil-każ odjern ma hemm ebda dubju li l-ordnijiet ta' ffriżar inħarġu taħt qafas legali u li huma fl-interess ġenerali ossia, il-ġlieda kontra reati ta' droga. In kwantu għall-proporzjonalità, ir-rikorrent għandu diversi rimedji għad-dispożizzjoni tiegħu. Fis-sentenza ta' ***Angelo Zahra vs. L-Avukat Ġenerali***[2] surreferita, din l-Onorabbli Qorti diversament presjeduta osservat:

"*Illi jrid jingħad li l-artikolu 22A tal-Ordinanza jagħti lill-parti milquta minn Ordni ta' sekwestru jew iffriżar tal-ġid tiegħu rimedji li bihom tista' titlob lil qorti biex tħalliha tittrasferixxi ġid mobbli jew immobbli maqbud b'ordni bħal dak. Dak ir-rimedju jgħodd ukoll meta l-persuna tkun għadha għaddejja minn proċeduri kriminali u ma tkunx għadha ngħatat sentenza dwar il-ħtija tax-xiljiet li jkunu sarulha. Minħabba f'hekk, jidher li din il-possibilità toħloq l-element ta' proporzjonalità bejn l-interessi tal-ġustizzja u dak pubbliku in ġenerali u l-interessi tal-persuna mixlija li ħwejjiġha jkunu l-oġġett ta' ordni bħal dak.*"

12. Bla ħsara għas-suespost, l-Ordni ta' ffriżar u qbid in diżamina ħarġu skont id-dispożizzjonijiet tal-liġi u għal għan leġittimu li hija l-protezzjoni tas-soċjeta' in ġenerali. Illi r-rikorrent ma huwiex qiegħed isofri piż eċċessiv u sproporzjonat u dan anke tenut kont tal-ħsara li l-attivita' kriminali in kwistjoni tagħmel lis-soċjeta', l-

[2] Angelo Zahra vs. L-Avukat Ġenerali, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali), 22 ta' Ottubru, 2019.

interess ġenerali għandu jipprevali fuq dak tar-rikorrent li jiddisponi u/jew jagħmel użu mill-assi tiegħu;

13. Bla ħsara għas-suespost, il-preambolu (26) tad-Direttiva 2014/42/UE Tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' April 2014 dwar l-iffriżar u l-konfiska ta' mezzi strumentali u r-rikavat minn attivita' kriminali fl-Unjoni Ewropea jipprovdi li:

'Konfiska twassal għaċ-ċaħda definittiva minn proprjetà. Madankollu, il-preservazzjoni ta' proprjetà tista' tkun prerekwiżit għal konfiska u tista' tkun ta' importanza għall-eżekuzzjoni ta' ordni ta' konfiska. Proprjetà tiġi ppreservata permezz ta' ffriżar. Sabiex jiġi evitat li l-proprjetà tintefaq qabel toħroġ l-ordni ta' ffriżar l-awtoritajiet kompetenti fl-Istati Membri għandu jkollhom is-setgħa li jieħdu azzjoni immedjata biex jissalvagwardjaw tali proprjetà.'

Filwaqt li l-artikolu 7.1 tal-imsemmija Direttiva jipprovdi li:

'L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa biex ikunu jistgħu jiffriżaw proprjetà fid-dawl tal-possibbiltà li tiġi kkonfiskata sussegwentement. Dawk il-miżuri, li għandhom jiġu ordnati minn awtorità kompetenti, għandhom jinkludu azzjoni urġenti li għandha tittieħed fejn meħtieġ biex tiġi preservata l-proprjetà.'

14. Bla ħsara għas-suespost, in kwantu l-ilment dwar ksur tal-Artikolu 39(8) tal-Kostituzzjoni ta' Malta, l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fondamentali u l-Artikolu 7 tal-Ewwel Skeda tal-Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta, l-esponent iwieġeb li ma hemmx ksur ta' dawn l-Artikoli. Dawn l-Artikoli huma filfatt inapplikabbli għal fatti speċi tal-każ odjern u dan peress li jitrattaw piena, meta dak li qiegħed jilmenta minnu r-rikorrent ma hijiex piena iżda miżura kawtelatorja;

15. Bla ħsara għas-suespost, in kwantu r-rikorrent qiegħed jagħmel referenza għal li l-proċeduri ilhom pendenti, u ċioe' għal sbatax-il sena, l-esponent iwieġeb li t-tul ta' żmien kien diġa` mertu ta' kawża Kostituzzjonali fl-ismijiet '***Joseph Lebrun v. Avukat Ġenerali***'[3] fejn l-Onorabbli Qorti kienet ordnat li r-rikorrent jingħata kumpens. B'żieda ma' dan, jirriżulta li huwa r-rikorrent li għadu jtawwal il-proċeduri penali, tant li l-appell dwar is-sentenża rigwardanti l-eċċezzjonijiet preliminari tar-rikorrent mertu tal-Att ta' Akkuża 9/2014 jinsab differit *sine die* mit-13 ta' Frar, 2019 fuq talba tar-rikorrent lill-Onorabbli Qorti tal-Appell Kriminali sabiex tissoprassjedi sakemm tiġi deċiża kawża kostituzzjonali. Fil-frattemp jirriżulta li r-rikorrent intavola numru ta' kawżi kostituzzjonali. Għalhekk ċertament li huwa r-rikorrent li qiegħed jtawwal il-proċeduri kriminali, konsegwentement l-ilment li l-Ordni ta' ffriżar ilha fis-seħħ 'il fuq minn sbatax-il sena ma huwiex imputabbli lill-esponenti. B'żieda ma' dan, il-fatt li l-proċeduri kriminali kontra r-rikorrent ilhom għaddejjin, dan ma jwassalx għal xi illegalita' fl-Ordni maħruġ jew li jxejnu s-siewi li kellu meta nħareġ;

16. Stante li ma hemm l-ebda leżjoni tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti, it-talbiet kollha tar-rikorrenti għandhom jiġu miċħuda;

[3] Deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fis-26 ta' Mejju, 2014 (Appell Numru: 41/2013/1)

17. Bla ħsara għas-suespost, f'każ li din l-Onorabbli Qorti tiddeċiedi li ssib ksur tad-dritt fundamentali tar-rikorrent, dikjarazzjoni tkun suffiċenti u ma hemmx lok għal għoti ta' kumpens u danni;

18. Bla ħsara għas-suespost, in kwantu t-tielet (3) talba u ċioe' fejn din l-Onorabbli Qorit intalbet sabiex tannulla u tirrevoka l-Ordni ta' ffriżar mertu tal-proċeduri kriminali fl-ismijiet 'Repubblika ta' Mala v. Joseph Lebrun', l-esponenti iwieġbu li din it-talba hija infondata u għandha wkoll tiġi miċħuda. F'każ li din l-Onorabbli Qorti tiddeċiedi li tilqa' din it-talba, dan ikun qiegħed ixekkel l-għanijiet li għalihom inħarġet l-Ordni ta' ffriżar u qbid.

Rat l-atti tal-kawża.

Rat id-dokumenti esibiti u kopja tal-proċess kriminali annessa.

Semgħet ix-xhieda mressqa fil-kors ta' dawn il-proċeduri.

Ħadet konjizzjoni tan-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat ir-rikors tħalla għallum għas-sentenza.

Ikkunsidrat:

Punti ta' fatt:

Fis-6 ta' Settembru 2005, ir-rikorrent tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja. Ġie addebitat bir-reat ta' assoċjazzjoni kif ikkontemplat fil-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta. Fil-jum tal-preżentata, l-Qorti ffriżatlu l-assi kollha skont l-Art. 22A tal-istess Kap.

Tmintax-il sena wara, il-proċeduri għadhom għaddejjin.

Fis-26 ta' Mejju 2014 il-Qorti Kostituzzjonali sabet li kien ġie miksur il-jedd ta' smigħ xieraq tar-rikorrent billi l-proċeduri ma tmexxewx b'ħeffa u effiċjenza biżżejjed biex is-smigħ jintemm fi żmien raġonevoli u kkumpensatu bis-somma

ta' €6,000 u €10 kuljum mid-data tas-sentenza sal-ġurnata li fiha l-Avukat Ġenerali jippreżenta l-att tal-akkuża relattiva.[4]

L-Ilment:

Permezz ta' dawn il-proċeduri r-rikorrent qiegħed isostni li minħabba l-ordni tal-iffriżar għal dan iż-żmien kollu sofra ksur tad-drittijiet tiegħu kif imħarsa mill-Art.1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta (tgawdija paċifika tal-possedimenti) kif ukoll tal-Art. 7 tal-Konvenzjoni u Art. 39(8) tal-Kostituzzjoni (piena mingħajr ma huwa ħati li kkommetta xi reat).

Leġittimu kontradittur:

Ġie eċċepit li l-Avukat Ġenerali mhuwiex leġittimu kontradittur. Din il-Qorti ma taqbilx. Filwaqt li l-Avukat tal-Istat għandu r-rappreżentanza ġudizzjarja tal-Gvern *inter alia* in kwantu qiegħdha tiġi attakkata liġi, l-Avukat Ġenerali huwa l-Uffiċjal Prosekutur Ewlieni bis-setgħa li jibda', imexxi u jtemm il-proċedimenti kriminali, inkluż li jitlob il-ħruġ ta' ordni tal-iffriżar, u għalhekk huwa wkoll huwa leġittimu kontradittur.

Ġudikat:

L-intimati eċċepew in-*ne bis in idem* billi permezz tas-sentenza fuq imsemmija, r-rikorrent diġa` ngħata kumpens minħabba d-dewmien.[5] Huwa minnu li d-dewmien huwa fatt bażi tas-sentenza msemmija u bażi (almenu in parti) tal-proċedura preżenti. B'danakollu dan ma jfissirx li hemm ġudikat. Ġudikat li

[4] Joseph Lebrun v. Avukat Ġenerali 26.05.2014 Qorti Kostituzzjonali.
[5] Para. 15 tar-Risposta għar-Rikors promotur, fol.18.

għandu jiġi nterpretat b'mod ristrett. Il-*causa petendi* tal-ewwel kawża kienet in-nuqqas ta' smigħ xieraq fi żmien raġonevoli; il-*causa petendi* ta' din il-proċedura huma tnejn: ksur tad-dritt tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti u *nullum poena sine lege.* Din l-eċċezzjoni għalhekk hija mingħajr bażi. Is-sentenza msemmija iżda għandha l-effett tal-ġudikat fir-rigward tad-dikjarazzjoni li d-dewmien kien inġustifikat in kwantu din hija konstatazzjoni ta' fatt ġudizzjarjament ikkonstatat bejn il-partijiet.

Premessi żbaljati:

Ir-rikorrent jippremetti li meta tressaq il-Qorti fis-sena 2005 ma kellux ir-rimedju li jopponi għall-ħruġ tal-ordni tal-iffriżar; rimedju t'appell introdott fis-sena 2014 u li jinstab fl-Art. 22A (7)(8)u(9) tal-Kap. 101. L-intimati jirrabattu li dawn is-subinċiżi japplikaw biss għal ordni temporanja introdotta bl-istess subinċiżi. Ordni temporanja tinħareġ meta l-Qorti ma tkunx ħarġet Ordni fuq talba tal-prosekuzzjoni (Art. 22A(1)). Ebda ordni temporanja ma nħarġet kontra r-rikorrent (għax ma kinitx teżisti). L-Ordni li nħarġet kienet skont Art. 22A(1) u għalhekk il-pożizzjoni legali tar-rikorrent baqgħet l-istess wara l-emendi ntrodotti fis-sena 2014. L-intimati għandhom raġun li din il-premessa tar-rikorrent hija żbaljata. B'danakollu, mhix l-unika premessa tar-rikorrent. Fi kwalunkwe każ dawn huma proċeduri eċċezzjonali u l-Qorti tista' saħansitra tagħmel kunsiderazzjonijiet *extra petita.*

L-eċċezzjonijiet ewlenin tal-intimati jistgħu jinqasmu fi tnejn; waħda proċedurali u l-oħra sostantiva:

(i) Ir-rikorrent għandu disponibbli r-rimedji pprovduti mil-liġi ordinarja (żewġ *provisos* tal-Art. 22A(1)). Permezz ta' dawn il-*provisos*, il-qorti ta' kompetenza penali tista' tnaqqas l-effett tal-ordni tal-iffriżar

b'diversi modi. Ir-rikorrent għamel użu minnhom u l-maġġor parti tat-talbiet tiegħu intlaqgħu. Ir-rikorrent, isostnu l-intimati, naqas li juri li dawn ir-rimedji ma kinux effettivi għall-għanijiet tiegħu. Jiċċitaw lil ***Zahra*** li tgħid li din id-dispożizzjoni toħloq element ta' proporzjonalita` bejn l-interessi tal-ġustizzja u dawn tal-persuna mixlija u għalhekk ma sabitx ksur tad-drittijiet fundamentali fil-każ li kellha quddiemha.[6]

(ii) Il-liġi li tawtorizza l-ordni tal-iffriżar hija konformi mad-Direttiva[7] biex ikunu jistgħu jiġu ppreżervati beni provenjenti mill-kriminalita` biex ikunu disponibbli jekk jiġu kkonfiskati f'każ ta' sejbien ta' ħtija.

(iii) L-iffriżar (b'kuntrast mal-konfiska) mhuwiex piena u għalhekk ma japplikax għalih il-kunċett tan-*nullum poenam sine lege*.

Rigward l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet, il-Qorti tinnota li l-ilment tar-rikorrent imur lil hinn mill-firxa idjaq jew usa' tal-ordni tal-iffriżar. Lanqas ma jqajjem ebda oġġezzjoni dwar l-iskop ta' ordni bħal din. L-ilment tar-rikorrent hu li nkisirlu l-jedd fundamentali tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tiegħu minħabba li ma jistax jikkontesta l-ħruġ tal-ordni tal-iffriżar kif ukoll minħabba li l-impożizzjoni tal-ordni tal-iffriżar ġiet imposta għal tul ta' żmien esaġerat.

Il-Qorti taqbel mar-raġunament tal-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem[8] li d-dewmien mhux ġustifikat flimkien mal-iskop u n-natura tar-restrizzjonijiet, kif ukoll il-preżenza jew l-assenza ta' garanziji proċedurali huma lkoll fatturi rilevanti biex jiġi ddeterminat ikunx hemm ksur tad-drittijiet fundamentali. Il-liġi tagħna m'għandha fis-seħħ l-ebda mezz ta' appell biex il-persuna kkonċernata tkun tista' titlob lill-Qorti tirrevedi l-ħtieġa li l-ordni jibqa' fis-seħħ

---

[6] Angelo Zahra v. L-Avukat Generali 22.10.2019 Prim'Awla (sede Kostituzzjonali).
[77] Direttiva 2014/42/UE Art. 7(1).
[8] Shorazova v. Malta (QEDB 03.03.2022).

u anzi minflok l-Ordni trid tibqa' fis-seħħ sakemm jispiċċaw il-proċeduri fi grad ta' appell jekk ikun il-każ, irrispettivament minn kull fattur li jista' jimmilita kontra ż-żamma fis-seħħ ta' din l-Ordni.[9] Akkopjat mat-tul taż-żmien esaġerat tal-proċeduri penali, dan in-nuqqas jagħti lok biex l-ewwel talba tiġi milqugħa.

Dwar it-tielet eċċezzjoni: Miżura jista' jkollha l-konsegwenza ta' piena anke jekk fil-liġi ma tiġix ikklassifikata bħala tali. Dak li qiegħed jilmenta minnu r-rikorrent mhuwiex piena imma miżura kawtelatorja u għalhekk l-intimati għandhom raġun meta jsostnu li l-Art. 39(8) tal-Kostituzzjoni u l-Art. 7 tal-Konvenzjoni mhux applikabbli.

L-intimati jeċċepixxu wkoll illi l-proċeduri penali ma ntemmux tort tar-rikorrent li istitwixxa proċeduri kostituzzjonali. B'danakollu ma jirriżultax li dawn il-proċeduri saru b'mod frivolu jew vessatorju, jew biex jipparalizzaw il-proċeduri penali.

Prova tad-danni:

L-intimati jisħqu li r-rikorrent ma ġab l-ebda prova li sofra xi danni, kuntrarjament għal Bastjan Dalli f'kawża bħal dik preżenti. B'danakollu, il-ksur ta' jedd fundamentali minnu nnifsu jikkawża dannu li jinħtieġ li jiġi rimedjat minn din il-Qorti. Barra minn hekk huwa minn ewl id-dinja li ordni tal-iffriżar tipparalizza għal kollox kull kapaċita` li l-persuna effettwata tagħmel xogħol jew negozju bi qligħ.

Kwantifikazzjoni tad-danni:

Ir-rikorrent ma ta l-ebda ħjiel tal-ammont tad-danni li qiegħed jippretendi. Tabilħaqq id-danni m'humiex ta' natura akwiljana u għalhekk m'humiex intiżi

[999] Art. 22A(2)(b) Kap. 101. Ara Sebastian Dalli v. L-Avukat tal-Istat et. 30.11.2022 Qorti Kostituzzjonali.

sabiex ikun hemm *restitutio in integrum*. Huma wkoll fakultattivi u fid-diskrezzjoni tal-Qorti. Ikkunsidrati ċ-ċirkostanzi kollha, il-Qorti qiegħdha tillikwida l-ammont fis-somma ta' €15,000.

Decide

Għal dawn il-motivi l-Qorti:

1. Tilqa' l-ewwel talba billi tiddikjara li r-rikorrent sofra ksur tad-dritt tiegħu tat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tiegħu kif imħares bl-Art. 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropeja kif riprodott fl-Ewwel Skeda tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta.

2. Tiċħad it-tieni talba.

3. Tilqa' t-tielet talba billi tannulla u tirrevoka l-ordni tal-iffriżar mertu tal-proċeduri kriminali fl-ismijiet *Repubblika ta' Malta v. Joseph Lebrun.*

4. Tilqa' r-raba' u s-sitt talba billi tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrent fis-somma ta' €15,000.

5. Tilqa' l-ħames talba billi tikkundanna lill-Avukat tal-Istat u l-Avukat Ġenerali f'ishma ndaqs bejniethom iħallsu lir-rikorrent id-danni hekk likwidati.

Il-Qorti tordna lir-Reġistratur tal-Qrati Ċivili u Tribunali sabiex f'każ li din is-sentenza tgħaddi in ġudikat, jibgħat kopja tagħha lill-Onor. *Speaker* tal-Kamra

tad-Deputati kif stabbilit fl-Art. 242 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

Spejjeż 75% għall-intimat u 25% għar-rikorrent.

Moqrija.

ONOR. IMĦALLEF
GRAZIO MERCIECA